

Valinnanvapauspilotit

Anne Kumpula
13.10.2017

HALLITUKSEN
REFORMI

Valinnanvapauspilottien aikataulusta

- Valinnanvapauspilottit toteutetaan laajamittaisesti uuden valinnanvapausmallin mukaan ajalla 1.7.2018 - 31.12.2019.
- Hakuaika pilotteihin päättyy 31.1.2018 ja päätökset valituista piloteista tehdään 31.3.2018 mennessä. Päätökset ovat ehdollisia niin, että ne sidotaan valinnanvapauslain pilottisäännösten voimaantuloajankohtaan.
- Pilotteihin jo kesällä hakeneet maakunnat muokkaavat hakemuksiaan uusien kriteerien mukaisiksi.
- Pilotit voidaan käynnistää kesällä 2018, kun valinnanvapauslainsäädäntö on hyväksytty.

Sote-keskuspilotti

- **Sote-keskus- pilotissa (suoran valinnan palvelujen pilotissa)** pilotoidaan valinnanvapauslaissa tarkoitettua sote-keskuksen suoran valinnan palvelujen palveluvalikoimaa.
- Muun muassa terveysneuvonta ja terveystarkastukset, yleislääketieteen alaan kuuluva tutkimus ja hoito, kuntoutusneuvonta ja kuntoutustarpeen arviointi sekä sosiaalihuollon ohjaus ja neuvonta.

Asiakassetelipalvelujen ja henkilökohtaisen budjetin (HB) pilotointi

- **Asiakassetelipalvelujen pilotissa** pilotoidaan sellaisten, muiden kuin suoran valinnan palveluihin kuuluvien palvelujen käyttöä, jotka tuotetaan antamalla asiakkaalle asiakasseteli, jolla asiakas saa palvelun yksityiseltä tuottajalta.
- **Henkilökohtaisen budjetin pilotoinnissa** pilotoitavat palvelut määrittyvät yksilökohtaisesti asiakkaan tarpeiden ja asiakassuunnitelman mukaan. Henkilökohtainen budjetti maakunnilla olisi velvollisuus ottaa käyttöön sellaisten asiakkaiden palvelujen tuottamisessa, joilla on oikeus saada palveluja vanhuspalvelu-, vammaispalvelu- tai kehitysvammalain perusteella.

Asiakassetelipalvelujen ja henkilökohtaisen budjetin (HB) pilotointi

- Asiakassetelipalvelujen ja henkilökohtaisen budjetin piloteissa tavoitteena on erityisesti palveluprosessien (mm. asiakassuunnitelman teko ja budjetin laskeminen) mallintaminen sekä seurantajärjestelmän kehittäminen.
- Tarkoitus on pilotoida asiakkaan roolin kasvattamista palveluista päättämisessä sekä palvelujen sisällön rakentamisessa asiakkaan tarpeita vastaavaksi.

Piloteista saatavan tiedon hyödyntäminen

- Piloteissa on tarkoitus kerätä tietoa valinnanvapauden toteuttamisesta ja toteutumisesta myös niiden maakuntien käyttöön ja hyödynnettäväksi, jotka eivät ole piloteissa mukana. Näin voidaan edesauttaa valinnanvapauden sujuvaa käyttöönottoa koko maassa.
- Avustuksen saajilta edellytetään arvioinnissa tarvittavien tietojen systemaattista keräämistä sekä analysointia. Erityistä huomiota piloteissa tulee kiinnittää asiakasvaikutuksien ja -kokemusten seuraamiseen.

Pilottien rahoitus

- Valinnanvapauspilotteja varten on valtion vuoden 2017 talousarviossa varattu 20 miljoonaa euroa. Osa näistä määrärahoista käytetään palvelusetelikokeilujen laajentamiseen.
- Valtion vuoden 2018 talousarvioesityksessä on ehdotus määrärahaksi valinnanvapauden pilottihankkeista aiheutuviin kustannuksiin (momentti 33.60.38). Esitetystä 100 miljoonan määrärahasta suurin osa kohdennettaisiin valinnanvapauspiloteille vuosiksi 2018 ja 2019 myönnettävään valtionavustukseen.
- Lisäksi määrärahaa käytettäisiin esimerkiksi pilottihankkeiden valmistelusta, toimeenpanosta ja hallinnoinnista aiheutuviin muihin kustannuksiin sekä pilottihankkeiden valvonnasta ja tarkastuksesta, piloteille myönnettävän valtionavustuksen hallinnoinnista sekä tietojärjestelmien kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Valtionavustuksen saajat

- Sosiaali- ja terveysministeriö myöntää valtionavustuksen sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluista tällä hetkellä vastaaville kunnille ja kuntayhtymille
- Pilottialueen kunnat ja kuntayhtymät valitsevat keskuudestaan yhden tahon, joka toimii hankkeen hallinnoijana.
- Hallinnoijakunta tai -kuntayhtymä jakaa pilotille myönnetyn rahoituksen pilottiin osallistuvien kuntien ja kuntayhtymien kesken niiden ja hallinnoijan tekemän sopimuksen perusteella.
- Pilottia hallinnoiva vastuukunta huolehtii niistä pilotteihin liittyvistä tehtävistä, jotka valinnanvapauslaissa todetaan maakunnan tehtäviksi.

Valtionavustuksen osuus kustannuksista

- Pilottiin osallistuvalta taholta ei edellytetä omarahoitussosuutta. Omarahoitussosuutta ei poikkeuksellisesti edellytetä, sillä pilottien toteutumisen katsotaan olevan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja siihen liittyvän asiakkaiden valinnanvapauden toimeenpanon kannalta erityisen merkittävää ja yhteiskunnallisella tasolla vaikuttavaa.
- Ei olisi myöskään tarkoituksenmukaista, että kunnat ottaisivat taloudellista vastuuta sellaisen toiminnan valmistelemisesta, joka siirtyy vuoden 2020 alusta lukien maakuntien järjestämisvastuulle.

Mihin valtionavustusta saa käyttää

Valtionavustusta voidaan käyttää

- pilottien hallinnointiin
- tietojärjestelmiin
- palveluiden tuottamisesta mahdollisesti aiheutuvaan kustannusten lisäykseen

Maakunnan oman sote-tuotannon yhtiöittämisvelvoitteesta on luovuttu. Vielä on lopullisesti linjaamatta, miten asia vaikuttaa pilottien avustuksiin.

Tietojärjestelmät hankkeissa

- Tietojärjestelmien ja tiedon vaihdon testaaminen on edellä todettujen asioiden lisäksi yksi keskeinen pilottien tavoite.
- Kela vastaa valtakunnallisella tasolla tietojärjestelmäkehittämisestä.
- Tietojärjestelmätoteutusten suunnittelu on käynnissä ja toimenpiteet tarkentuvat hakuprosessin aikana. Tarkempia tietoja jaetaan erityisesti hakua suunnitteleville.
- Tavoitteena on, että riittävän tarkat kuvaukset ovat valmiina pilottihankkeista päätettäessä.

Valinnanvapauspilottien ohjausryhmä

- Ohjausryhmä toimii maakunta- ja soteprojektiryhmän alaryhmänä ja raportoi sille.
- pj. Kari Hakari, STM, jäsenet: VM, TEM, STM, THL, SITRA, KELA
- Ohjausryhmän tehtävänä on
 - ohjata pilottien toimeenpanon valmistelua ja toteutusta
 - varmistaa tiedonkulku pilottien valmistelusta ja piloteille tarjottavasta tuesta eri toimijoiden välillä
 - tehdä ministeriöille ehdotuksia pilottien tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta
 - tukea maakuntien perustamista ja käynnistämistä sekä
 - tukea tietopohjan ja tietojohdamisen vahvistamista maakunnallisessa toimeenpanossa.

VALINNANVAPAUSPILOTTIEN PROSESSI

KIITOS!

